

OPPILAAKSI OTTAMISEN PERIAATTEET PERUSOPETUKSESSA 1.4.2026 ALKAEN

1) Lainsäädännölliset lähtökohdat

Perusopetuslain (628/1998) 4 §:n mukaan kunta on velvollinen järjestämään perusopetusta sen alueella asuville oppivelvollisuusikäisille. Lain 6 §:n 1 momentin mukaan opetus tulee kunnassa järjestää siten, että oppilaiden matkat ovat asutuksen, koulujen ja muiden opetuksen järjestämispaikkojen sijainti sekä liikenneyhteydet huomioon ottaen mahdollisimman turvallisia ja lyhyitä.

Perusopetuslain 6 §:n 2 momentin mukaan kunta osoittaa oppivelvolliselle ja muuta perusopetuslaissa tarkoitettua opetusta saavalle oppilaalle 1 momentin mukaisen lähikoulun tai muun soveltuvan paikan, jossa annetaan opetusta sellaisella oppilaan omalla kielellä, jolla kunta on velvollinen järjestämään opetusta. Kunta voi perustellusti opetuksen järjestämiseen liittyvästä syystä opetuskieltä muuttamatta vaihtaa opetuksen järjestämispaikkaa.

Oppilaalla on perusopetuslain 28 §:n perusteella oikeus käydä 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua koulua. Oppivelvollinen voi pyrkiä oppilaaksi myös muuhun kuin em. lähikouluun. Tällöin oppilaita otettaessa hakijoihin on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita. Jos perusopetusta tai lisäopetusta saava oppilas otetaan muuhun kuin 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuun kouluun, voidaan oppilaan ottamisen edellytykseksi asettaa, että huoltaja vastaa oppilaan kuljettamisesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista.

Nurmeksen kaupungin hallintosäännön (1.1.2026) 22 § mukaan hyvinvointilautakunta päättää koulunkäyntialueiden muodostamisesta.

2) Perusopetuksen koulut ja niiden oppilaaksiottoalueet

Nurmeksen kaupunki järjestää perusopetusta Nurmeksessa asuville oppivelvollisuusikäisille lapsille ja nuorille. Nurmes on yksi koulunkäyntialue ja Nurmeksessa on kolme perusopetuksen koulua: Nurmeksen taajamassa sijaitsevat Kirkkokadun yhtenäiskoulu (vuosiluokat 1-9 ja valmistava opetus) ja Porokylän koulu (vuosiluokat 1-6) sekä Valtimon pitäjässä sijaitseva Valtimon yhtenäiskoulu (vuosiluokat 1-9).

Nurmekseen ulkomailta muuttavat suomea taitamattomat perusopetusikäiset lapset ja nuoret aloittavat ensin Kirkkokadun koulun valmistavan opetuksen ryhmässä (kaupungin hallitus § 283 8.12.2025). Valmistavan opetuksen jälkeen oppilaat jatkavat koulunkäyntiään omassa lähikoulussaan.

Valtimon yhtenäiskoulun oppilaaksiottoalue on Valtimon pitäjän alue. Kirkkokadun koulun oppilaaksiottoalueeseen kuuluvat keskusta, Itäkaupunki, Hyvärilä, Lehtovaara, Lipinlahti ja

Höljääkkä. Porokylän koulun oppilaaksiottoalueeseen kuuluvat Porokylä, Kynsiniemi, Salmenkylä, Savikylä, Palomäki, Vastimo, Jokikylä, Ylikylä, Saramo, Petäiskylä ja Kuohatti. Tarvittaessa Kuohatin, Kuhmontien varren ja Petäiskylän alueilta osoitetaan lähikouluksi Kirkkokadun koulu, mikäli tämä on oppilasmäärien tasaamiseksi tarkoituksenmukaista.

Valtimon, Porokylän ja Kirkkokadun kouluissa aloittaa lukuvuonna 2026-2027 yksi 1. vuosiluokan opetusryhmä, ja koulut muuttuvat asteittain yksisarjaisiksi peruskouluiksi. Kaikissa kouluissa tarjotaan erityisluokkamutoista erityisopetusta. Kouluissa on yhteinen opetussuunnitelma.

3) Lähikoulu ja sen määräytyminen

Lähikoululla tarkoitetaan sitä oppilaan omalla oppilaaksiottoalueella sijaitsevaa koulua, joka hallintopäätöksellä osoitetaan oppilaan kouluksi, ja jota oppilaalla on oikeus käydä. Joskus lähikoulu ja maantieteellisesti lähin koulu ovat eri asia. Lähikoulu määräytyy seuraavien järjestyksessä olevien perusteiden mukaisesti:

1) Asuinpaikka

Lähikoulu määräytyy ensisijaisesti oppilaan väestörekisteriin merkityn virallisen asuinpaikan ja koulujen oppilaaksiottoalueiden mukaan. Mikäli oppilaaksiottoalueisiin tulee oppilasmäärien tasaamiseen liittyviä muutoksia, ne vahvistetaan vuosittain tammi-helmikuussa rehtorityöryhmän kokouksessa.

Huoltajan on ilmoitettava lähikouluun, jos asuinosoite muuttuu. Tällöin tehdään tarvittaessa uuden asuinosoitteen mukainen lähikoulupäätös. Koulutulokkaiden kohdalla päätös voidaan tehdä myös etukäteen ehdollisena tulevan osoitteen mukaisesti. Tällöin päätös tulee voimaan siinä tapauksessa, että ilmoitettu osoite on voimassa väestörekisterissä lukuvuoden alkaessa.

2) Oppilaskohtaisen tuen opetusjärjestelyt

Oppilaalla, jolla on oppilaskohtaisen tuen päätös ja hän opiskelee kaikissa aineissa erityisluokanopettajan ohjauksessa, on ensisijaisesti oikeus käydä sitä koulua, jonka oppilaaksiottoalueella hän asuu. Jos lähikoulussa ei pystytä järjestämään oppilaan tarvitsemia tukitoimia, osoitetaan oppilaalle sellainen koulu, jossa nämä palvelut ovat saatavilla. Tämä koulu voidaan osoittaa oppilaskohtaisen tuen päätöksessä tai erikseen tehtävässä lähikoulupäätöksessä. Tällainen tilanne voi syntyä esimerkiksi silloin, kun lähikoulun erityisryhmässä ei ole vapaita oppilaspaikkoja.

4) Toissijaisen oppilaspaikan hakeminen

Huoltajat voivat hakea yhdessä oppilaalle koulupaikkaa muusta kuin oppilaalle osoitetusta lähikoulusta. Hakuaika alkaa heti lähikoulupäätöksen saamisen jälkeen, ja päättyy erikseen ilmoitetun aikataulun mukaisesti.

Toissijaisia hakijoita otetaan kouluhin vain, jos koulun opetusryhmissä on vapaita oppilaspaikkoja sen jälkeen, kun kaikille oppilaille on osoitettu lähikoulu. Rehtoryöryhmä vahvistaa seuraavan lukuvuoden 1. vuosiluokan oppilasryhmien oppilaiden enimmäismäärät eli ryhmäkoot kouluittain. Jos koulussa ei ole vapaita oppilaspaikkoja, ei toissijaista koulupaikkaa voi saada millään perusteella.

Oppilaan saadessa huoltajan hakemuksesta koulupaikan ns. toissijaisesta koulusta, oppilaan koulukuljetuksesta ja sen kustannuksista vastaa pääsääntöisesti huoltaja. Toissijaisien oppilaspaikkojen myöntämisen kriteerit ovat järjestyksessä:

1) Sisarusperuste

Väestörekisteriin merkityssä samassa kotiosoitteessa asuva sisarus on oppilaana vuosiluokalla 1-4 sinä lukuvuotena, kun oppilaaksi valittava oppilas on 1. vuosiluokalla. Ensimmäisestään koulupaikka myönnetään tilanteessa, jossa sisarus on vuosiluokalla 1 - 2 ja toissijaisesti, jos sisarus on vuosiluokalla 3 - 4. Jos sisarus on useammalla hakijalla kuin vapaita oppilaspaikkoja, hakijoiden kesken suoritetaan arvonta. Sisarusperusteen tarkoituksena on tukea perheiden arjen järjestelyjä.

2) Koulumatka

Hakijat valitaan koulumatkan pituuden mukaisessa järjestyksessä sen mukaan, kenellä on lyhin koulumatka haettavaan kouluun. Koulumatkakriteerin tarkoituksena on antaa etusija hakijoille, jotka asuvat toisella oppilaaksiottoalueella, mutta koulumatka toissijaiseen kouluun on myös lyhyt. Jos koulumatka on saman mittainen useammalla hakijalla, hakijoiden kesken suoritetaan arvonta.

5) Asuinpaikan vaihto kunnan sisällä kesken peruskoulun

Jos oppilas vaihtaa kunnan sisällä asuinpaikkaa oman lähikoulun oppilaaksiottoalueella, hän jatkaa koulunkäyntiä entisessä koulussaan jo tehdyn lähikoulupäätöksen perusteella. Jos oppilas muuttaa toisen koulun oppilaaksiottoalueelle, oppilaalle osoitetaan uusi lähikoulu uuden asuinosoitteen mukaisesti, ja koulupaikasta tehdään hallintopäätös. Huoltajat voivat halutessaan hakea yhdessä toissijaista koulupaikkaa vanhassa lähikoulussa, jolloin tehdään päätös toissijaisesta oppilaaksiotosta. Huoltajan on huolehdittava kuljetuksesta ja kuljetuskustannuksista vanhaan lähikouluun, mikäli kuljetuksesta aiheutuu kunnalle lisäkustannuksia.

6) Lähikoulun osoittaminen Nurmekseen muuttavalle oppilaalle

Toisesta kunnasta tai ulkomailta Nurmekseen muuttavalle oppilaalle osoitetaan lähikoulu, kun muutto on väestörekisterin mukaan tapahtunut. Lähikoulu määräytyy samoin perustein kuin koulutulokkailla.

7) Päätös oppilaaksi ottamisesta

Perusopetuksen rehtorit sijoittavat 1. vuosiluokalle tulevat oppilaat kouluihin näiden hyvinvointilautakunnan hyväksymien periaatteiden mukaisesti tammi-helmikuussa. Periaate on, että Valtimon kouluun sijoitetut oppilaat käyvät koko perusopetuksen Valtimon yhtenäiskoulussa. Samoin Kirkkokadun kouluun sijoitetut oppilaat käyvät koko perusopetuksen Kirkkokadun yhtenäiskoulussa. Porokylän koulussa vuosiluokat 1-6 suorittaneet oppilaat käyvät vuosiluokat 7-9 Kirkkokadun koulussa ilman erillistä oppilaaksiottopäätöstä. Rehtori tekee lähikoulupäätöksen, johon merkitään päätöksen perustelut, ja liitetään perusopetuslain 42 § mukaiset muutoksenhakuohjeet sekä ohjeet hakumenettelystä toissijaiseen kouluun.

8) Voimaantulo

Oppilaaksioton periaatteet on otettu käyttöön 1.2.2022 alkaen ja päivitetty 1.4.2026 alkaen. Nykyisten perusopetuksen oppilaitten koulupaikkoihin ei tehdä muutoksia. Muuttotilanteissa myös nykyisiin oppilaisiin aletaan soveltaa tämän ohjeistuksen periaatteita 1.4.2026 alkaen.